

ГОРД ПЕЧЕРА

ГАЗЕТИ ЛЕЗНЫ ВКП(б) ІЗ ВАСА РАЖНОМ да РАІСПОЛНОМ

№ 44 (1284) јул 24-од лун 1937 во

СССР-са Верховној Сöветö бөрјысöмјас јылыс положеніје

I-ој глава

Бөрјысан сiстема

1-ој статта. СССР-са Конституција 134-од статта подув вылын СССР-са Верховној Сöветö депутатјасöс бөрјомјас нуöсöны бөрјысыясöн всеобщидј, равнöј да вескыд бөрјысан право подув вылын гусöн гöлдöсүтöмөн.

2-од статта. СССР-са Конституција 135-од статта подув вылын депутатјасöс бөрјомјас сi всеобщидје: СССР-са став гражданадöн, кодјаслы тырси 18 арöс, најö расöвöдј да националној принадлежност вылö, вероисповеданије, образователној пенз, оседлост, социалној происхождения, имущественној положеније да воцта дејателност вылö вiдöдтöг ем право участвүтны депутатјасöс бөрјомјасын да лоны бөрјомјасöн СССР-са Верховној Сöветö, јöјјас кынгi да јöз кынгi, кодјасöс судитöма бөрјысан правојасыс лишi-

тöмөн.

3-од статта. СССР-са Конституција 136-од статта подув вылын депутатјасöс бөрјомјас равнöдје: быд гражданидöн ем öти гöлдöс; став гражданаыс бөрјысöмын участвүтöны öткоф основанијас вылын.

4-од статта. СССР-са Конституција 137-од статта подув вылын нывбабас илзуитчöны бөрјысан да бөрјомјасöн лoан правоöн мужчинајаскöд öткофа.

5-од статта. СССР-са Конституција 138-од статта подув вылын граждана, кодјас состоитöны Краснöј армија радјасын, ползуитчöны бөрјысан да бөрјомјасöн лoан правоöн став гражданакöд öткофа.

6-од статта. СССР-са Конституција 141-од статта подув вылын бөрјысöмјас дырјi кандидатјас выставлаитчöны бөрјысан округјасын.

II-од глава

Бөрјысыясöдн списокјас

7-од статта. Карјасын бөрјысыясöдн списокјас лöсöдöны ужалыс јöз депутатјас карса Сöветöн, а районјас вылö јуклöм карјасын—районној Сöветöн; өктса местајасын—ужалыс јöз депутатјасöдн өктса (станциаса, деревнаса, хуторса, кишлакса, аулса) Сöветöн.

8-од статта. Бөрјысыясöс списокјасö сүжöны став граждана, кодјасöдн ем бөрјысан право да кодјас олдöны (пыр лiбö временнö) списокјас лöсöдiг кежлö тајö сöвет терригоріја вылын, кодјаслы (гражданады) бөрјысан лун кежлö тырси 18 арöс.

9-од статта. Бөрјысыясöс списокјасö оз сүжöны јöз, кодјасöс лишитöма бөрјысан правојасыс судебнöј приговорјас серти бөрјысан правојасыс лишитöм куза приговорын урчитöм став срок чöжыс, а сiз-жö јöз, кодјасöс признајтöма закондн лöсöдöм пöрадокын јöјјасöн.

10-од статта. Бөрјысыясöдн списокјас лöсöдöны быд бөрјысан участокын алфавитној пöрадокын ов, нiм, вiч, арлыд да бөрјысысыс олан места индöмдн да кырымасöны ужа-

лыс јöз депутатјас Сöветса председателöн да секретарöн.

11-од статта. Бөрјысыясöс пöвсыс некод оз вермы лоны сүжöма öтикыс унжык бөрјысан списокö.

12-од статта. Бөрјысыясöдн списокјас, кодјас (бөрјысыясöс) состоитöны воiнскöј частјасын да воiнскöвöј сојединенијасын, лöсöдöны командованиједöн командирöн да воeннöј комиссарöн кырымалöмөн. Став мукöд воeннöј служашцöјјас сүжöны бөрјысыясöс списокјасö олан места серти ужалыс јöз депутатјасöдн соответствүшцöј Сöветјасöн.

13-од статта. Бөрјысöмјасöз 30 лун воцжык ужалыс јöз депутатјасöдн Сöвет öшöдалö став, јöзлы тöдмасöдм могыс бөрјысыясöс списокјас лiбö обеспечивајтö бөрјысыясöс поганлун тöдмасны тајö списокјаснас Сöвет помещенијейн.

14-од статта. Бөрјысыясöс списокјасöдн подлинныкыс вiзöсö ужалыс јöз депутатјас соответствүшцöј Сöветын да воiнскöј частын лiбö воiнскöвöј сојединенијейн.

15-од статта. Бөрјысыясöс список јöздöн да бөрјысан лун костын бөрјысысöн ассыс олан места сö вежигöн ужалыс јöз депутатјасöдн Сöвет, код улын сiжö овлис, сөтö сылы Централној избирателној комиссиадн лöсöдöм форма серти „гöлдöсүтан право вылö удостовереније“ да пасјö бөрјысыясöдн списокö—„мунис“; оланiн выл местаын—пыр лiбö временнö оланiн местаын—бөрјысыс сүжö бөрјысыясöдн списокö личнöј удостовереније петкöдлöм бөрти, а сiз-жö „гöлдöсүтан право вылö удостовереније“ петкöдлöм бөрти.

16-од статта. Бөрјысыясöс списокын неправилност јылыс (списокјасö сүжöм, списокыс исклүчитöм, ов, нiм, вiч зүгöм, списокјасö бөрјысан правоыс лишитöм јöзöс неправилноја сүжöм) шыöдчöмјас сөтöдны ужалыс јöз депутатјасöдн Сöветö, кодi јöзöдiс списокјасöс.

17-од статта. Ужалыс јöз депутатјас Сöветöдн испö-

нителној комитет бөрјысыясöс списокјасын неправилност јылыс быд шыöдчöм објазан вiдлавын кујим лунја срокöн.

18-од статта. Бөрјысыясöс списокын неправилност јылыс шыöдчöм вiдлавын бөрын, ужалыс јöз депутатјас Сöветöдн испöлителној комитет објазан лiбö пыртны бөрјысыясöс списокö колана вескöдöм, лiбö сетны шыöдчылы пiсменнöј справка сылыс шыöдчöмсö могöдтöм помкајас јылыс; ужалыс јöз депутатјас Сöветöдн решенијекöд сöгласитчытöм дырјi шыöдчыс вермö сетны норасöм народној судö.

19-од статта. Народној суд кујим лунса срокöн објазан вiдлавын списокын неправилност вылö нораөдм восса судебнöј засөданије вылын шыöдчысöс да Сöветса представителöс корöмөн да ассыс решенијесö нырыс-пыр јубртны кыз шыöдчылы, сiзи i Сöветлы. Народној судöдн решенијейсöс окончателној.

III-од глава

Сојузса Сöветö да Националностјас Сöветö бөрјысöмјас куза бөрјысан округјас

20-од статта. СССР-са Конституција 34-од статта подув вылын Сојузса Сöвет бөрјысöд СССР-са гражданадн бөрјысан округјасын.

21-од статта. Сојузса Сöветö бөрјысöмјас куза бөрјысан округ лöсöдöсö тащöм принцип серти: 300 сурс населеније—округ вылö. Сојузса Сöветö бөрјысöмјас куза быд бөрјысан округ мöдöдöсö öти депутатöс.

22-од статта. СССР-са Конституција 35-од статта подув вылын Националностјасöдн Сöвет бөрјысöд СССР-са гражданадн бөрјысан округјасын. Националностјас Сöветö бөрјысöмјас куза бөрјысан округ лöсöдöсö тащöм принцип серти: быд сојузној рес-

публикаын 25 бөрјысан округ, быд автономној республикаын 11 округ, быд автономној областын 5 округ да быд националној округын öти бөрјысан округ. Националностјасöдн Сöветö бөрјысöмјас куза быд бөрјысан округ мöдöдöсö öти депутатöс.

23-од статта. Сојузса Сöветö да Националностјас Сöветö бөрјысöмјас куза бөрјысан округјас лöсöдöм нуöдöсö СССР Верховној Сöветса Президиумöн.

24-од статта. Сојузса Сöветö да Националностјас Сöветö бөрјысöмјас куза бөрјысан округјасöдн список јöздöсö СССР Верховној Сöветса Президиумöн öтщöщ бөрјысöмјаслыс лун урчитöмкöд.

IV-од глава

Бөрјысан участокјас

25-од СТАТТА. Бөрјысан бжуллеченјас примитöм могыс да гöлдöсјас лыдöдм могыс бөрјысан округјасö пырыс карјасöдн да район-

јасöдн терригоріаыс јукөб бөрјысан участокјас вылö, кодјас общöдјöс Сојузса Сöветö да Националностјас Сöветö бөрјысöмјаслыс.

26-од статта. Бөрјысан участокјас лöсöдöм нуöдöсö карјасын ужалыс јöз депутатјасöдн карса Сöветöн, районјас вылö јуклöм карјасын—ужалыс јöз депутатјасöдн районној Сöветјасöн; өктса местајасын—ужалыс јöз депутатјасöдн районној Сöветјасöн.

27-од статта. Бөрјысан участокјас лöсöдöм нуöдöсö бөрјысöмјасöз 45 луныс не өорöнжык.

28-од статта. Сiктсöветöдн терригоріја, кöни лыдöсö 2 сурсыс не унжык олыс, составлајтö кыз правилö, öти бөрјысан участок; быд станицаын, деревнаын, кишлакын, аулын, кöни лыдöсö 500 сан, но 2 сурсыс не унжык олыс, котыртöсö торја бөрјысан участок.

29-од статта. Ыли Војывса да Асыввысва районјасын, кöни унжыкыс поны өиктјас, позз котыртавны бөрјысан участокјас 100 морт олысыс не ещажык лыдöн.

30-од статта. Карјас, промышленној пунктјас, а сiз-жö өиктјас да өиктсöветöдн терригоріја, кöни лыдöсö 2000 олысыс унжык, јукөбны бөрјысан участокјас вылö öти бөрјысан участок вылö 1500—2500 морт арталöмөн.

31-од статта. Воiнскöј частјас да воiнскöвöј сојединенијас лöсöдöны торја бөрјысан участокјас 50-ыс не ещажык да 1500-ыс не унжык бөрјысыясöс лыдöн, кодјас пырöны бөрјысан округö частöн лiбö воiнскöвöј сојединениједн сулалан места серти.

32-од статта. Суднојас, кодјас вылын 50-ыс не ещажык бөрјысысыс, да кодјас бөрјысан лунјасöс плаваніейныс, вермöны лöсöдöны торја бөрјысан участокјас, кодјас пырöны бөрјысан округјасö суднодн пришитчöм места серти.

V-од глава

Избирателној комиссијајас

34-од статта. СССР-са Верховној Сöветö бөрјы-

(Вiзöд 2-од листбокыс)

Постановление 4-й сессии Центрального Исполнительного Комитета СССР VII созыва

Об утверждении „Положения о выборах в Верховный Совет СССР“.

Центральный Исполнительный Комитет СССР постановляет: Утвердить «Положение о выборах в Верховный Совет Союза Советских Социалистических Республик».

Председатель Центрального Исполнительного Комитета СССР — М. ВАЛИНИН

Секретарь Центрального Исполнительного Комитета СССР — А. ГОРКИН.

Москва, Кремль, 9 июля 1937 г.

СССР-са Верховной Совето борысөмжас жылыс положеніе

сөмжас куза Центральнőй избирательнőй комиссия лөсөдөсө общественнőй организацијасса да ужалыс јөз обществојасса представителјасыс да вынөдөсө СССР Верховной Советса Президиумон өтшөш, борысөмжаслыс лун јөздөмкөд.

35-өд статта. Центральнőй избирательнőй комиссия лөсөдөсө председателс вежыс, секретар да 12 шлен составын.

36-өд статта. Центральнőй избирательнőй комиссия:

а) виөдө СССР-са став территория вылын „СССР-са Верховной Совето борысөмжас жылыс положеніе“ борысөмжас мунігөн стөча олөмө пөртөм бөрсә;

б) видлалө избирательнőй комиссияјас неправилнőй дејствијејас вылө норасөмјас да вөчө норасөмјас куза окончательнőй решеніејас;

в) лөсөдө избирательнőй јашыкјаслыс обраецјас, „гөлдөсујан право вылө удостовереніејаслыс“ форма, избирательнőй бюллетенјаслыс форма да цвет да налы конвертјас, борысөмжас списоклыс форма, гөлдөсјас лыдөдөм куза протоколјаслыс форма, бөрјөм жылыс удостоверениејаслыс форма;

г) регистрүјтө СССР-са Верховной Совето бөрјөм депутатјасөс;

д) Союзса Советлөн да Националностјас Советлөн мандатнőй комиссияјаслыс сдәјтө бөрјөм куза делопроизводство.

37-өд статта. Быд сојузнőй да автономнőй республикаын, автономнőй областын да националнőй округын лөсөдөсөны Националностјас Совето бөрјөм куза сојузнőй да автономнőй республикаса, автономнőй областса да националнőй округса Избирательнőй комиссияјас.

38-өд статта. Националностјас Совето бөрјөм куза избирательнőй комиссияјас лөсөдөсөны общественнőй организацијасса да ужалыс јөзлөн обществојасса представителјасыс да вынөдөсөны сојузнőй да автономнőй республикајасса Верховной Советјас Президиумјасөн, автономнőй областјасса да националнőй округјасса ужалыс јөз депутатјаслөн Советјасөн бөрјөм куза 50 луныс не сорөнжык.

39-өд статта. Националностјас Совето бөрјөм куза Сојузнőй да автономнőй республикајасса, автономнőй областјасса да националнőй округјасса Избирательнőй комиссияјас лөсөдөсөны председател, председателөс вежыс, секретар да 6—10 шленјас составын.

40-өд статта. Националностјас Совето бөрјөм куза сојузнőй да автономнőй республикајасса, автономнőй областјасса да националнőй округјасса Избира-

тельнőй комиссия:

а) виөдө республика, автономнőй област, националнőй округ территория вылын Националностјас Совето бөрјөм куза „СССР-са Верховной Совето бөрјөм куза жылыс положеніе“ стөча олөмө пөртөм бөрсә;

б) видлалө норасөмјас Националностјас Совето бөрјөм куза неправилнőй дејствијејас вылө.

41-өд статта. Союзса Совето бөрјөм куза быд округын лөсөдөсө Союзса Совето бөрјөм куза избирательнőй комиссия.

42-өд статта. Республикасынын, кодјас јуксөны крајјас да областјас вылө, Союзса Совето бөрјөм куза окружнőй избирательнőй комиссияјас лөсөдөсөны общественнőй организацијасса да ужалыс јөз обществојасса представителјасыс да вынөдөсөны крајјас да областјасса ужалыс јөз депутатјас Советјасөн, республикајасын, кодјас оз јуксынын областјас да крајјас вылө, — республикајас Верховной Советјасса Президиумјасөн — бөрјөм куза 55 луныс не сорөнжык.

43-өд статта. Союзса Совето бөрјөм куза окружнőй избирательнőй комиссия лөсөдөсө председател, председателөс вежыс, секретар да 8 шлен составын.

44-өд статта. Союзса Совето бөрјөм куза окружнőй избирательнőй комиссия:

а) виөдө ужалыс јөз депутатјас Советса соответствүјшцө Исполнительнőй комитетјасөн бөрјөм куза участокјас аскадын котыртөм бөрсә;

б) виөдө бөрјөм куза списокјас аскадын лөсөдөсө да став јөзлы төдмөдөмөз најөс вәјдөм бөрсә;

в) регистрүјтө СССР-са Конституцијалыс да „СССР-са Верховной Совето бөрјөм куза жылыс положеніе“ требованіејас соблудәјтөмөн Союзса Совето депутатлөн выставитөм кандидатјасөс;

г) снабжәјтө Союзса Совето бөрјөм куза Участковнőй избирательнőй комиссияјасөс избирательнőй бюллетенјасөн да лөсөдөсө форма конвертјасөн;

д) нүдө гөлдөсјас лыдөдөм да устанавливәјтө округ куза бөрјөм куза жылыс результатјас;

е) мөдөдө Центральнőй избирательнőй комиссиялыс бөрјөм куза делопроизводство;

ж) бөрјөм депутатлы сетө бөрјөм жылыс удостоверение.

45-өд статта. Националностјас Совето бөрјөм куза быд округын лөсөдөсө Националностјас Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссия.

46-өд статта. Националностјас Совето бөрјөм-

куза Окружнőй избирательнőй комиссияјас лөсөдөсөны общественнőй организацијасса да ужалыс јөз обществојасса представителјасыс да вынөдөсөны сојузнőй да автономнőй республикајас Верховной Советјасса Президиумјасөн да автономнőй областјасса ужалыс јөз депутатјас Советјасөн — бөрјөм куза 50 луныс не сорөнжык.

47-өд статта. Националностјас Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссия лөсөдөсө председател, председателөс вежыс, секретар да 8 шлен составын.

48-өд статта. Националностјас Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссия:

а) регистрүјтө СССР-са Конституцијалыс да „СССР-са Верховной Совето бөрјөм куза жылыс положеніе“ требованіејас соблудәјтөмөн Националностјас Совето депутатјасөн выставитөм кандидатјасөс;

б) снабжәјтө Участковнőй избирательнőй комиссияјасөс Националностјас Совето бөрјөм куза лөсөдөсө форма избирательнőй бюллетенјасөн;

в) нүдө гөлдөсјас лыдөдөм да устанавливәјтө округ куза бөрјөм куза жылыс результатјас;

г) мөдөдө бөрјөм куза делопроизводство Центральнőй избирательнőй комиссиялыс да Националностјас Совето бөрјөм куза аслас Республиканскөй избирательнőй комиссиялыс лөсөдөсөны Националностјас Совето бөрјөм куза автономнőй областса избирательнőй комиссиялыс;

д) бөрјөм депутатлы сетө бөрјөм жылыс удостоверение.

49-өд статта. Участковнőй избирательнőй комиссияјас лөсөдөсөны общественнőй организацијасса да ужалыс јөз обществојасса представителјасыс да вынөдөсөны карјасын ужалыс јөз депутатјаслөн карса Советјасөн, а районјас вылө јуклөм карјасын — ужалыс јөз депутатјаслөн районнőй Советјасөн; сиктса местајасын — ужалыс јөз депутатјаслөн районнőй Советјасөн — бөрјөм куза 40 луныс не сорөнжык.

50-өд статта. Участковнőй избирательнőй комиссия лөсөдөсө председател, председателөс вежыс, секретар да 4—8 шлен составын.

51-өд статта. Участковнőй избирательнőй комиссия:

а) примитө бөрјөм куза участок куза избирательнőй бюллетенјас;

б) Союзса Советлөн да Националностјас Советлөн депутатјасөс быд кандидат куза нүдө гөлдөсјас лыдөдөм;

в) мөдөдө бөрјөм куза делопроизводство Союзса Совето бөрјөм куза соответственнө Окружнőй избирательнőй комиссиялыс да Националностјас Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссиялыс.

52-өд статта. Центральнőй избирательнőй комиссиялөн, националностјас Совето бөрјөм куза Республиканскөй избирательнőй комиссиялөн, Националностјас Совето бөрјөм куза автономнőй областјасса да националнőй округса избирательнőй комиссиялөн, Союзса Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссиялөн да Националностјас Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссиялөн да Националностјас Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссиялөн заөдәнијејасыс лыдөсөны дејствителнөсөн, на вылын-кө участвүјтөны комиссияјас общшөй составыс жыныс унжыкөн.

53-өд статта. Избирательнőй комиссияјасын став вөпросјасыс решәјтөны гөлдөсјаслөн прөстөј болшинствөн; өтмында гөлдөсјас дырјө — председателлөн гөлдөсө сетө перевес.

54-өд статта. СССР-са Верховной Совето бөрјөм куза нүдөдөмөз јитчөм рөсходјас вөчөны государство шщөт вылө.

55-өд статта. Центральнőй избирательнőй Комиссия, Националностјас Совето бөрјөм куза Республиканскөй избирательнőй комиссияјас, Националностјас Совето бөрјөм куза автономнőй областса, националнőй округса избирательнőй комиссияјас, Союзса Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссия, Националностјас Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссия да Участковнőй избирательнőй комиссияјас имејтөны асыныс печат Центральнőй избирательнőй комиссиялөн лөсөдөсө образец серти.

VI-өд глава

СССР Верховной Советса депутатјасөс выставләјтан пөрадох

56-өд статта. СССР-са Верховной Совето кандидатјасөс выставләјтан право обеспечәјтөс общественнőй организацијаслыс да ужалыс јөзлөн обществојаслыс — СССР-са Конституција 141-өд статта по-

дүв вылын: коммунистическөй партијнőй организацијаслыс, профессионалнőй сојузаслыс, кооперативјаслыс, томјөз организацијаслыс, культурнőй обществојаслыс да мукдө организацијаслыс, кодјасөс регистрүјтөма закондн лөсөдөсөны:

пөрадохын.

57-өд статта. Кандидатјасөс выставләјтан право пөртөны өлөмө общественнőй организацијаслөн да ужалыс јөз обществојаслөн кыз центральнőй органјас, сиктс и налөн республиканскөй, крајевнőй, областнőй да районнőй органјас, сиктс и предпріјәтије јасын рабочөдјаслөн да служәшщөдјаслөн, воинскөй частјасын — красноармеецја с лөн общшөй собранијејас, а сиктс жө и колхозјасын-совхозјасса рабочөдјаслөн да служәшщөдјаслөн общшөй собранијејас.

58-өд статта. Депутатјасөс кандидатјасөс оз вермыны лонн Союзса Совето да Националностјас Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссияјасса шленјасөн, а сиктс сиктс округса Участковнőй избирательнőй комиссияјасса шленјасөн, көнн најөс выставитөма депутатјасөс кандидатјасөн.

59-өд статта. Бөрјөм куза 30 луныс не сорөнжык, став общественнőй организацијас лөсөдөсөны ужалыс јөзлөн обществојас, кодјас выдвигәјтөны СССР Верховной Советса депутатөс кандидатјасөс, обязәнөс регистрүјтөны депутатјасөс кандидатјасөс соответственнө лөсөдөсөны Союзса Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссиялөн, лөсөдөсөны Националностјас Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссиялөн.

60-өд статта. Союзса Совето бөрјөм куза да Националностјас Совето бөрјөм куза Окружнőй избирательнőй комиссияјасса обязәнөс регистрүјтөны СССР Верховной Советса депутатјасөс став кандидатјасөс, кодјасөс выставитөма общшөй организацијаслөн да ужалыс јөз обществојаслөн СССР-са Конституцијалыс да „СССР-са Верховной Совето бөрјөм куза жылыс положеніе“ требованіејасөс соблудәјтөмөн.

61-өд статта. Общшөй организација лөсөдөсөны ужалыс јөзлөн общество, кодјас выдвигәјтөны кандидатөс СССР Верховной Советса депутатөс, обязәнөс представитны Окружнőй избирательнőй комиссиялөн тащөм документјас:

а) собранијельно лөсөдөсөны заөдәнијельно лөсөдөсөны депутатөс кандидатөс, президиумса шленјасөн кырымалөм протокол, кандидатјаслыс арлыдөсө, оланінөс, кандидатөс выдвигәјтөны организацијалыс нимсө индөмөн, депутатөс кандидатөс выдвигәјтөны собраниельно лөсөдөсөны заседәнијельно места, кадөсө да участникјаслыс лөсөдөсөны индөмөн, протоколнн сиктс жө колө лонн индөма депутатөс кандидатлыс өв, ним, вич, сылыс арлыд, оланін, партијност, заөдәније;

б) депутатөс кандидатлыс шыдөчөм тајө избирательнőй округ куза сиктс выставитөны организацијасөн белловүјтөны смөн сөглаөйтчөм жылыс.

